

deSingel

Internationale Kunstcampus

BLAUWE ZAAL

GROTE PODIA

LE CONCERT OLYMPIQUE
olv. **JAN CAEYERS**
DO 28 MRT 2013

2012-2013 KEN UW KLASSIEKERS

AMSTERDAM SINFONIETTA
OLV. CANDIDA THOMPSON
WO 10 OKT 2012

IRISH CHAMBER ORCHESTRA
OLV. JÖRG WIDMANN
VR 9 NOV 2012

LE CONCERT OLYMPIQUE
OLV. JAN CAEYERS
DO 22 NOV 2012

CAMERATA SALZBURG
OLV. PJOTR ANDERSZEWSKI
DO 24 JAN 2013

**LE CONCERT OLYMPIQUE
OLV. JAN CAEYERS
DO 28 MRT 2013**

inleiding **Jan Devlieger / 19.15 uur / blauwe foyer**

begin **20.00 uur**
pauze omstreeks **21.05 uur**
einde omstreeks **22.00 uur**

teksten programmaboekje **Jan Devlieger**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

LE CONCERT OLYMPIQUE

JAN CAEYERS muzikale leiding

TILL FELLNER piano

JOSEPH HAYDN (1732-1809)

Symfonie nr 96 in D, Hobl:96 'The Miracle'

25'

Adagio - Allegro

Andante

Menuetto: Allegretto

Finale: Vivace assai

LUDWIG VAN BEETHOVEN (1770-1827)

Concerto voor piano en orkest nr 3 in c, opus 37

35'

Allegro con brio

Largo

Rondo: Allegro

PAUZE

FRANZ SCHUBERT (1797-1828)

Symfonie nr 6 in C, D589

32'

Adagio - Allegro

Andante

Scherzo: Presto

Allegro moderato

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

REAGEER
& WIN

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen.
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER,
Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

Grand café deSingel

open alle dagen 9 > 24 uur
informatie en reserveren +32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

Dit concert wordt opgenomen door Klara en uitgezonden op donderdag
11 april 2013 om 20 uur in het programma 'In de loge'.

'Haydn tijdens de overvaart naar Engeland'. Schilderij van Carl Röhling (1849-1922).

WENEN BOVEN

Samen met Joseph Haydn (1732-1809) en Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) maakte Ludwig van Beethoven (1770-1827) deel uit van een machtig triumviraat dat de klassieke periode domineerde. Met de latere Beethoven belanden we ook steevast in de romantiek. Bij deze uitmuntende componisten fungeerde Wenen als katalysator. Terwijl Haydn het grootste deel van zijn leven in vast dienstverband bleef en op geregelde tijden Wenen bezocht, koos Beethoven resoluut voor een leven als onafhankelijk kunstenaar in deze muziekmetropool. In het kielzog van dit Weense trio diende zich al gauw een andere grootheid aan: Franz Schubert (1797-1828). Haydn en bovenal Beethoven, genoten bij leven grote faam als componisten van de grote vormen. Schubert echter, werd (slechts?) erkend als een uitzonderlijk liedcomponist. In de heroïsche schaduw van Beethoven schreef Schubert prachtige symfonieën in zijn eigen vroeg-romantische stijl.

HAYDN EN DE ONTWIKKELING VAN DE KLASSIEKE SYMFONIE

Het profiel van Haydns genie is sterk gebonden aan tijd en omgeving. Hij werd geboren in Rohrau, een kleine Oostenrijkse stad nabij de Hongaarse grens. Musici en componisten werkten toen in opdracht van de kerk of het hof. In 1761 trad Haydn, aanvankelijk als vice-kapelmeester en kort daarna als kapelmeester, in dienst van de Hongaarse adellijke familie Esterházy. In de tweede helft van de 18e eeuw vond er gedurende de vroeg-klassiek een tendens naar vereenvoudiging plaats. Als reactie op de complexiteit van de 'geleerde stijl' van de 'oude Bach' ontwikkelde zich onder invloed van de esthetiek van de Verlichting de 'style galant', waarbij de melodie op de voorgrond treedt en ondersteund wordt door de harmonie. De typische 'Fortspinnung' uit de barok moet wijken voor een melodieopbouw met natuurlijke en overzichtelijke frases. Naast de 'style galant' zijn er nog andere stijlen die simultaan ageren. De vroeg-klassieke stijl is dus een bundeling van verschillende krachten. Een strikte afbakening is vaak niet mogelijk. In de 'Empfindsamkeit' ligt de nadruk op de directe uitdrukking van snel wisselende en contrasterende emoties en gemoedstoestanden. Een gevoelige en subtiele stijl, met heel veel stemmingswisselingen en sfeer. In tegenstelling tot de behaaglijke 'style galant', de sterk op de emotionaliteit gerichte 'Empfindsamkeit', wil de 'Sturm und Drang' de luisteraar onmiddellijk bij de keel grijpen en overtuigen. Het is het grote gebaar met heel veel passie en heftige accenten. Uiteraard is deze stijl meer geschikt voor genres met een grotere bezetting zoals de symfonie, die zich in de vroeg-klassiek als een volwaardig genre ging manifesteren. Bij Haydn spreken we zelfs letterlijk van zijn 'Sturm und Drang-symfonieën'

met de 'Trauersymphonie' (Hobl:44), 'Abschiedssymphonie' (Hobl:45) en 'La Passione' (Hobl:49). De oorsprong van de symfonie ligt in de ouverture tot de Italiaanse opera, de zogenaamde 'sinfonia'. Geleidelijk aan kwam de 'sinfonia' los van de opera en ontwikkelde zich tot een zelfstandig genre. De driedeligheid van de opera-ouverture, met de opeenvolging van snel-langzaam-snel, bleef behouden. Al gauw kenden de vroege symfonieën van Sammartini en andere Italiaanse componisten navolging in Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk. Vaak werd er een menuet toegevoegd, soms op het einde en bij de standaardisering van de symfonie, normaliter tussen het tweede en derde deel. Naast de tendens van vereenvoudiging vindt er in de loop van de 18e eeuw ook een tendens van profanisering plaats. Door de verburgerlijking van de maatschappij – met de Franse revolutie als culminatiepunt – ontstaat er een middenklasse die stilaan een belangrijke stempel zal drukken op het muzikaleven dat eeuwen werd gedomineerd door de kerk en de aristocratie. Dit leidt tot de publicatie van talrijke partituren voor zowel de professionele als de amateurmuzikant, en tot de ontwikkeling van het openbaar concertleven. De niet-liturgische genres winnen aan belang en de instrumentale muziek wordt vanaf de 19e eeuw zelfs oppermachtig, waarbij de romantische symfonie de kroon spant. Joseph Haydn schreef een groot deel van zijn symfonieën in dienst van de Esterházy's. De trilogie 'Die Tageszeiten', bestaande uit de symfonieën 'Le Matin' (Hobl:6), 'Le Midi' (Hobl:7) en 'Le Soir' (Hobl:8), vormen de aanzet tot een reeks van bijna zeventig 'Esterházy-symfonieën'. 'Le Matin' en 'Le Midi' worden ingeleid door een kort Adagio. In 'Le Matin' wil Haydn hiermee ongetwijfeld een muzikale klankschildering geven van een zonsopgang. De langzame inleiding tot het oratorium 'Die Schöpfung' is een van de beroemdste verwezenlijkingen op dit gebied en heeft telkens tot doel de luisteraar in de gepaste sfeer te brengen. Haydn slaagde erin op geregelde tijdstippen symfonieën te schrijven voor een select gezelschap aan het hof. Het zijn zonder uitzondering kwalitatief sterke werken binnen het 18e-eeuwse aristocratische verwachtingspatroon, met een perfecte balans tussen vorm en inhoud, waarbij ook het experiment niet werd geschuwd. Toen vanaf circa 1770 Haydns ster begon te rijzen kreeg hij ook opdrachten van uitgeverij en particulieren. Hij stoomde de symfonie als genre klaar voor het grote publiek en met succes. Haydns symfonieën vonden hun weg doorheen Europa. Toen zijn toenmalige broodheer Prins Niklaus Esterházy overleed in 1790, vestigde Haydn zich in Wenen. Onder de zakelijke leiding van Johann Peter Salomon volgden twee productieve seizoenen in Londen van januari 1791 tot juli 1792 en februari 1794 tot augustus 1795 waar Haydns Londense symfonieën (Hobl:93-104) in première gingen.

De Mirakelsymfonie

De 'Mirakelsymfonie' ontleent haar naam aan een op waar gebeurde

feiten gebaseerd verhaal. Tijdens de uitvoering van een Haydnconcert in de concertzaal op Hannover Square te Londen, crashte een grote kroonluchter achteraan in de zaal. Als bij wonder raakte niemand gekwetst! Het publiek, geenthousiasmeerd door de mooie muziek, was namelijk zoveel mogelijk naar voren getrokken. Deze anekdote refereert naar de uitvoering van de Symfonie in Bes (Hobl:102) op 2 februari 1795 tijdens Haydns tweede seizoen te Londen. De symfonie in D (Hobl:96) kreeg echter, door nummeringsperikelen uit het verleden, verkeerdelijk de 'Mirakelconnotatie' toebedeeld. De zogenaamde 'Mirakelsymfonie' (Hobl:96) werd hoogst waarschijnlijk uitgevoerd op 11 maart 1791 als openingsconcert van Haydns eerste concertseizoen te Londen op uitnodiging van de violist en impresario Salomon. De omstandigheden – tijd en omgeving – waarin de Londense symfonieën tot stand kwamen, waren nu wel heel anders dan bij de 'Esterházy-symfonieën'. De kranige achtenvijftigjarige Haydn werd door het mondaine en veeleisende Britse publiek ingehaald als de 'grootste componist ter wereld'. Hij was niet meer de dienaar van de aristocratie en trachtte zowel de muziekliefhebber als de muziekkenner op meesterlijke wijze te behagen. Alles wat Haydn veertig jaar lang had geleerd, paste hij toe op een meer expliciete wijze: een grootsere orkestratie – hij beschikte over een uitgebreider en beter orkest – een gewaagder opzet van de harmonie en een meer intense ritmische stuwkracht. Zo effent een plechtstatig en elegant Adagio het pad tot het eerste deel (Allegro) van de 'Mirakelsymfonie', waarbij milde contrapuntische passages – met een opvallende fagotpartij – afwisselen met een meer homofone schrijfstijl gespeeld door het volledige orkest. Het geheel is heel levendig en feestelijk met plotse dynamische contrasten. De bezetting van Haydns Symfonie Hobl:96, bestaat uit strijkers en telkens twee fluiten, hobo's, fagotten, hoorns, trompetten en pauken. Pas in zijn tweede Londense concertseizoen zullen ook klarinetten hun intrede doen. Het tweede deel van de Symfonie Hobl:96 (Andante) is geschreven in de subdominanttoonard G, de maat zes achtsten en de ABA-vorm. Het thema zet aarzelend in door het gebruik van achtste rusten en wordt op een meesterlijke manier gevarieerd. Niet zozeer door het notenmateriaal te wijzigen, maar door een grote diversiteit in orkestratie. Het middendeel van dit Andante (Minore) moduleert naar de gelijknamige toonaard g. Dit B-gedeelte is contrapuntischer opgevat dan het A-gedeelte en veroorzaakt een dramatische omslag. Na de reprise van A volgt een coda waarin twee soloviolen hun opwachting maken. Het daaropvolgende menuet, opnieuw in de hoofdtoonaard D, is een gespierd werk voor het hele orkest met af en toe meer ingehouden passages voor houtblazers en strijkers. In het trio vertolkt de hobo een delicate 'Ländler-tune'. De opzweepende finale (Vivace assai) is een kruising tussen de rondo- en sonatevorm. Op dynamisch vlak blijft dit deel lange tijd piano met hier en daar wat forte-accenten. Net als in het Andante is het middengedeelte van deze finale geschreven in de gelijkna-

Ludwig van Beethoven. Anoniem olieverfschilderij, ca. 1801

mige toonaard. Deze 'Minore' is opnieuw veel dramatischer. Haydn kiest hier resoluut voor forte. De reprise van de 'Maggiore' is terug op kousenvoeten (piano en pianissimo), maar uiteindelijk zal deze symfonie toch groots eindigen in forte.

DE SOLOCONCERTI VAN BEETHOVEN

De output van Beethoven op het gebied van het soloconcerto is eerder bescheiden en vooral toegespitst op zijn lievelingsinstrument: de piano. Hij voltooide vijf Pianoconcerti (opus 15, 19, 37, 58 en 73), een Vioolconcerto (opus 61) en een Tripelconcerto voor piano, viool en cello (opus 56), alsook twee Romances voor viool en orkest (opus 40 en 50). De nummering van Beethovens oeuvre valt grosso modo uiteen in drie secties: opus-, WoO- en Hess-nummering. Een vrij ingewikkelde materie, maar conform de getormenteerde ziel van Beethoven. De opusnummering (tot 138) werd grotendeels door Beethoven zelf toegekend, met uitzondering van een aantal werken die postuum verschenen, zoals het opus 129 en 136-38. Er zijn ook een groot aantal werken die Beethoven vermoedelijk te onbeduidend vond en niet van een opusnummer voorzag. De lijst met 'Werke ohne Opuszahl' (afgekort tot WoO) werd samengesteld door Kinsky in 1955. Fragmentarische werken, jeugdwerken en schetsen werden in kaart gebracht door Hess in 1957. Zo kennen we als jeugdwerk het Pianoconcerto in Es, WoO4 van de veertienjarige Beethoven, waarvan alleen de piano-partituur is overgeleverd; het onvolledige Vioolconcerto in C, WoO5 uit 1790-92 en het verloren gegane Hoboconcerto in F, Hess12 uit 1790-93(?). Voor de uitvoering door Beethovens pupil Ries van Mozarts Twintigste Pianoconcerto in d, KV466 – Mozarts meest romantisch opgevatte pianoconcerto – schreef Beethoven een nieuwe cadens bij zowel het eerste als het derde en laatste deel (WoO58).

Beethovens Derde Pianoconcerto

Het Derde Pianoconcerto in c, opus 37 van Ludwig van Beethoven kwam tot stand in Wenen gedurende de jaren 1800-03 en werd opgedragen aan Prins Louis Ferdinand van Pruisen. De eerste uitvoering vond plaats op 5 april 1803 in het Theater an der Wien met de componist als solist. Beethoven schreef een cadens voor het eerste deel uit in 1809. De instrumentatie bestaat uit telkens twee fluiten, hobo's, klarinetten, fagotten, hoorns, trompetten, pauken en strijkers. Beethoven vond het pianoconcerto een belangrijk expressie- en promotiemiddel. Het was het ideale visitekaartje dat hem toegang verzekerde tot de belangrijke Weense muzikale kringen. In het Derde Pianoconcerto benadert Beethoven dit genre heel symfonisch en krijgt het monumentale proporties. Het openingsdeel (Allegro con brio) begint met een lange orkestrale expositie, waarbij het openingsthema duidelijk gebaseerd is op het akkoord van c. Het tweede contrasterende thema is geschreven in de parallel-toonaard Es en is veel

INVENTIERS
VII. 3396.

Aus den Sammlungen
der
Gesellschaft der Musikfreunde
in Wien
ausgegeben

Nov. 1925 426

GESELLSCHAFT
DER
MUSIKFREUNDE
IN
WIEN

GRAND CONCERTO

pour le

Pianoforte

*2 Violons, Alto, 2 Flûtes, 2 Hautbois, 2 Clarinettes, 2 Cors,
2 Bassons, 2 Trompettes et Timbales, Violoncelle et Basse*

composé et dédié

A. Son Altesse Royale Monseigneur le Prince

LOUIS FERDINAND DE PRUSSE

par
Louis van Beethoven

Op. 37.

289

A. Vienne au Bureau d'Arts et d'Industrie.

4 / 30 . 07

Titelpagina van Beethovens Derde Pianoconcerto met opdracht aan Prins Louis Ferdinand van Pruisen © Gesellschaft der Musikfreunde Wien

Anoniem portret van Franz Schubert

melodieuzer. We keren terug naar de hoofdtoonaard c voor de entree van de solist. Na een aantal toonladders horen we de pianistische verwerking van het thematisch materiaal in dialoog met het orkest. Kenmerkend voor de doorwerking is de sterke interactie tussen solist en orkest, met heel wat dramatiek en thematische arbeid. In de magistrale en adembenemende cadens, die pas zes jaar na de première definitief gestalte kreeg, trekt Beethoven alle registers open en biedt hij ons een staalkaart van zijn kunnen aan. Het is een verhaal binnen een verhaal, een raamver telling als het ware. De pauken durven zich als eerste bij de piano te voegen met de typische kwartsprongen uit het openingsthema. Snel volgt de conclusie door solist en orkest. Het zeer poëtische langzame deel (Largo) brengt ons in de schatkamer van de romantiek. Het is geschreven in E. De modulatie van c naar E, de afstand van een grote tert, is vrij ongewoon, maar bij Beethoven heel gebruikelijk. De solist zet ook in het derde en laatste deel (Rondo) alleen in en start heel uitnodigend met de dominantharmonie van c. Dit vrij lange en robuuste laatste deel eindigt na heel wat woelige wateren en ook een meer contrapuntische passage heel verrassend in C.

DE OPWAARDERING VAN SCHUBERTS SYMFONIEËN

Tot op de dag van vandaag blijft Franz Schubert als symfonicus in de schaduw staan van zijn Weense collega's Haydn, Mozart en Beethoven. In het Schubertjaar 1997 verscheen er al een verhelderend boek over zijn voltooide en onvoltooide symfonieën: "Schubert zonder bril, de symfonieën opnieuw bekeken". Deze mooie publicatie ten spijt is de aandacht en waardering voor Schuberts symfonieën toch nog vrij klein. De kwantiteit van Schuberts afgewerkte symfonische werken en andere orkestwerken is niet zo groot. Van zijn dertien symfonieën, waar hij in verschillende fases van zijn korte leven aan begon, voltooide hij er slechts zeven (nrs 1-6: D82, 125, 200, 417, 485, 589 en nr 8: D944). Van vijf andere symfonieën zijn slechts aanzetten bewaard. Hieruit blijkt ook Schuberts uiteenlopende manier van componeren. Soms begon hij met fragmentarische schetsen van de volledige orkestpartituur. In andere gevallen schreef hij een consistent klavieruittreksel (pianopartituur), maar dan zonder orkestratie. Deze onvolledige werken krijgen in de chronologisch opgevatte oeuvre-catalogus van Otto Erich Deutsch wel een 'Deutsch-nummer' toebedeeld. Er zijn al heel wat pogingen ondernomen door menige creatieve geesten om de onvoltooide symfonieën van Schubert te vervolledigen. Brian Newbould spant hierbij de kroon. De Zevende Symfonie, D759 is de zogenaamde 'Onvoltooide Symfonie' waarbij de componist – om onbekende redenen – slechts twee delen afwerkte. Deze symfonie behoort tot de absolute meesterwerken binnen de orkestmuziek uit de westerse muziekgeschiedenis. De bekendheid en betekenis van de acht symfonieën in Schuberts tijd bleef heel beperkt. Ze werden heel sporadisch en in beperkte kring uitgevoerd. Hij kreeg als symfonicus geen kans van het Weense publiek

omdat hij de vergelijking moest doorstaan met Beethoven, die op dat moment het referentiekader was op het gebied van de symfonie. Schuberts stijl is veel lichtvoetiger dan de monumentale stijl van Beethoven. De grote verdienste van Schuberts symfonische kunst manifesteert zich vooral in zijn uitzonderlijke melodische kwaliteiten, het origineel aanwenden van de harmonie en een uitgebalanceerde vormstructuur. Uiteraard staat dit haaks op Beethoven stijl. Beethoven wil juist de luisteraar het gevoel geven dat hij voortdurend verwickeld is in een strijd met de weerbarstige materie, waarbij de componist er uiteindelijk toch in slaagt de complexe ontwikkeling van het thematisch materiaal tot een goed einde te brengen. De Weense uitgever deden gouden zaken met de publicatie van Schuberts liederen, bundels pianomuziek met walsen en Duitse dansen, alsook met kamermuziek, maar hadden geen interesse in het uitgeven van zijn symfonieën. Ook de publicatie van arrangementen van zijn symfonieën voor vierhandig klavier, strijkkwartet of pianotrio – een ideaal middel om werken met een grote bezetting bekendheid te verlenen – bleven uit. De opwaardering van zijn Achtste Symfonie, de 'Große Symfonie', D944 in C vond plaats door een uitvoering van het Gewandhausorchester in Leipzig olv. Felix Mendelssohn in maart 1839, elf jaar na Schuberts dood. Robert Schumann had begin van datzelfde jaar dit meesterwerk van onder het stof gehaald in het huis van Franz Schuberts broer, Ferdinand. In het midden van de 19e eeuw ontstond er een ware 'Schubert-hype'. Franz Liszt maakte en speelde transcripties voor piano van verschillende liederen. Verscheidene boeken over Schubert verschenen in druk, naast heel wat composities met uitzondering van de symfonieën. In 1840 publiceerde 'Breitkopf & Härtel' wel de orkestpartijen en in 1849 de partituur van de Achtste Symfonie in Leipzig. De stiefmoederlijke behandeling van het merendeel van Schuberts symfonieën in het verleden zette zich lange tijd door. Schuberts symfonieën krijgen stilaan de waardering die ze verdienen. Belangrijk hierbij is dat we de symfonische kunst van Schubert niet moeten bekijken met een 'Beethovenaanse bril'. Schubert ontwikkelde een eigen symfonische stijl die veel intuïtiever is dan bij Beethoven. Hij werkte zijn motieven en thema's wel degelijk uit en deed dit op een heel ongedwongen en natuurlijke manier.

Schuberts Zesde Symfonie

De Zesde Symfonie in C, D589 componeerde de eenentwintigjarige Schubert tussen oktober 1817 en februari 1818. Ze wordt de kleine symfonie in C genoemd om een onderscheid te maken met de 'Große Symfonie', D944 in dezelfde toonaard. In deze maanden schreef Schubert ook twee orkestouvertures 'im italienischen Stile' (D590-91). De invloed van Rossini, die op dat moment Wenen in zijn greep had met zijn opera's, is hier duidelijk merkbaar. Het is niet uitgesloten dat de Zesde Symfonie uitgevoerd werd in besloten kring door een van de tientallen amateur-orkesten

die Wenen in de vroege 19e eeuw rijk was. Misschien wel door het orkest dat ontstond uit het strijkkwartet van de Schubertfamilie olv. violist Otto Hatwig. De eerste openbare uitvoering vond enkele weken na de dood van Schubert plaats – nota bene ruim tien jaar na de voltooiing ervan – op 14 december 1828 te Wenen olv. Johann Baptist Schmiedel. Het is wachten tot 1885 voor de eerste uitgave in de 'Gesamtausgabe'. De bezetting van de Zesde Symfonie is vrij traditioneel met telkens twee fluiten, hobo's, klarinetten (waar het Weense publiek tuk op was), fagotten, hoorns, trompetten, pauken en strijkers, terwijl Beethoven destijds reeds trombones inschakelde. Ludwig van Beethoven gold op dat moment als toonaangevend in Wenen waarbij, met uitzondering van de Negende, al zijn symfonieën reeds in première waren gegaan. De jonge Schubert voelde zich niet meteen geroepen om in de monumentale en heroïsche voetsporen te treden van zijn zeventwintig jaar oudere stadsgenoot. Schuberts Zesde Symfonie getuigt dan ook van een uitzonderlijke frisheid, bevalligheid en blijdschap, met een kristalheldere vorm. De luisteraar kan wegdromen bij een transparante en tegelijkertijd kleurrijke instrumentatie. Het thematisch materiaal ontwikkelt zich op een natuurlijke manier. Geheel volgens de 18e-eeuwse klassieke geplogenheden start Schubert met een trage Haydniaanse inleiding en een aantal krachtige akkoorden. Na een passage met triolen en bevestiging van de hoofdtoonaard C belanden we met een Schubertiaanse modulatie in As, om dan naadloos terug over te gaan naar C en de eerste snelle beweging (Allegro) aan te vatten. Het eerste deel accelereert naar het einde toe en zou ook ideaal zijn om een orkestouverture in Italiaanse stijl te besluiten. Het tweede deel (Andante) is geschreven in de subdominant F. Opvallend is het subtiel kleurenspeel tussen blazers en strijkers. Verder ook contrastwerking, variatie, spannende harmonische wendingen en het gebruik van contrapuntische tegenstemmen. Het derde deel is net zoals bij de symfonieën van Beethoven een scherzo en trio. Dit deel is meer dan alleen maar een knipoog naar Beethoven. Schubert eindigt deze Zesde Symfonie met een rondo (Allegro moderato) in de hoofdtoonaard C, vol humor en levendigheid naar het voorbeeld van Rossini.

LE CONCERT OLYMPIQUE

Le Concert Olympique, het nieuwe orkest van Jan Caeyers, werd in 2010 opgericht en debuteerde met twee ophefmakende concerten in de Singel te Antwerpen. Sedertdien concerteert het in de belangrijkste concertzalen in België: Brussel (Flagey, waar het orkest een tweede residentie heeft), Antwerpen, Brugge, Leuven en Hasselt. In november 2012 volgde het eerste buitenlandse optreden in het Concertgebouw te Amsterdam. In november 2013 debuteert het orkest in het Musikverein te Wenen. Jan Caeyers wil met dit eigen orkestapparaat zijn uitgediepte visie op Beethoven (en diens tijdgenoten) muzikaal gestalte geven. Daarom heeft hij 40 musici rondom zich geschaard: collega's en vrienden die hij heeft leren kennen tijdens producties in binnen- en buitenland en een hele reeks jongere muzikanten die hij zorgvuldig heeft geselecteerd. Al deze musici delen met de dirigent de liefde voor de muziek en de ambitie om op een verantwoorde wijze de muziek van de Weense Klassiekers te spelen. Zij willen op zoek gaan naar een uitvoeringsstijl die tegelijkertijd historisch gemotiveerd én eigentijds is. Beethoven staat vanzelfsprekend centraal in de programmering. Le Concert Olympique speelt niet alleen zijn bekende symfonieën en concerto's, maar brengt ook minder bekende en zelden gespeelde composities van Beethoven. Bij sommige producties worden interferenties gezocht met andere kunst disciplines. Tegelijkertijd zorgt de muziek van onder meer Haydn, Mozart, Schubert en Mendelssohn voor het muziekhistorische perspectief. Le Concert Olympique komt slechts enkele keren per jaar samen. De exclusiviteit van elke productie moet immers garant staan voor een hoge kwaliteit van beleving en betrokkenheid, zowel bij spelers als publiek. Het feestelijke karakter van de concerten wordt bovendien vergroot door het opmerkelijke feit dat Le Concert Olympique gekleed wordt door het Antwerpse modehuis Maison Anna Heylen. Deze samenwerking illustreert de basisambitie van Le Concert Olympique: de tijdloosheid van de traditie koppelen aan een frisse, eigentijdse beleving. Le Concert Olympique verwijst expliciet naar Le Concert de la Société Olympique dat tussen 1782 en 1789 de belangrijkste concertorganisatie in Parijs was. Le Concert de la Société Olympique heeft vooral opzien gebaard door de bestelling in 1785 van zes symfonieën bij Joseph Haydn (de 'Parijse' Symfonieën). Deze bestelling wordt algemeen beschouwd als de geboorte van de moderne klassieke symfonie. Sedert 2013 wordt Le Concert Olympique structureel gesponsord door Ackermans & van Haaren en Telenet en wordt het gesteund door de Vlaamse Gemeenschap, de KU Leuven en de Stad Leuven.

www.leconcertolympique.eu

Le Concert Olympique wordt gekleed door Maison Anna Heylen.
Lichtdesign: Sibren Hanssens.
Met dank aan Pro Arte voor het ter beschikking stellen van de contrabas.
Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap

JAN CAEYERS

Jan Caeyers is dirigent en musicoloog. Hij leefde, studeerde en werkte vele jaren in Wenen. Van 1993 tot 1997 was hij in die stad ook assistent van Claudio Abbado bij het Gustav Mahler Jugend Orchester. Bij die gelegenheid werkte hij ook nauw samen met Bernard Haitink en Pierre Boulez. Tot 2003 was hij directeur van de Beethoven Academie, een orkest waarmee hij jarenlang 'artiest in residentie' was in de Singel te Antwerpen en waarmee hij concerten gaf in de belangrijkste concertzalen van Europa: het Musikverein te Wenen, het Mozarteum te Salzburg, het Concertgebouw in Amsterdam, het Cité de la Musique in Parijs, het Auditorio Nacional in Madrid, enz. Daarnaast was Jan Caeyers als freelance dirigent actief aan de Opera van Stuttgart en bij orkesten in Berlijn, Parijs, Madrid, Barcelona, Granada, Firenze en Praag, en bij de Filharmonie in Vlaanderen. Hij dirigeerde ook Europese topkoren zoals het Arnold Schönberg Chor in Wenen en het Nederlands Kamerkoor. De voorbije jaren werkte hij vooral aan een Beethovenbiografie die in 2009 verscheen bij De Bezige Bij in Amsterdam. Deze Beethovenbiografie werd unaniem geloofd, kent hoge verkoopcijfers en is ondertussen aan een zesde druk toe. Recent verscheen bij C.H. Beck in München een Duitse vertaling. Andere vertalingen (zoals een Chinese, Arabische en een Hongaarse) volgen nog dit jaar. Jan Caeyers schreef ook een theatermonoloog 'Beethovens onsterfelijke geliefde', die in september 2013 officieel in première zal gaan. Sedert oktober 2010 is Jan Caeyers opnieuw voltijds als professor aan de universiteit te Leuven verbonden. In december 2010 werd hij door Klara en het Muziekcentrum Vlaanderen uitgeroepen tot 'Muziekpersoonlijkheid van het jaar'.

TILL FELLNER

Till Fellner (*1972, Wenen) studeerde aan het conservatorium van Wenen bij Helene Sedo-Stadler en vervolgde zijn studies bij Alfred Brendel, Meira Farkas, Claus-Christian Schuster en Oleg Maisenberg. In 1993 behaalde hij zowel de eerste prijs als de speciale 'Nikita Magaloff' Prijs op het Clara Haskil Concours in Vevey. In 1998 ontving hij de 'Mozartinterpretationspreis der Mozart-Gemeinde Wien'. Sindsdien werd Till Fellner uitgenodigd bij talrijke gerenommeerde orkesten en speelde in de grote muziekcentra van Europa, de VS en Japan en op de belangrijkste muziekfestivals als de Schubertiade Schwarzenberg, Wiener Festwochen, Mostly Mozart Festival New York, Tanglewood Festival, La Roque d'Anthéron, Festival Montreux-Vevey, Klavierfestival Ruhr, Schleswig-Holstein Festival, Mozartwoche Salzburg, Salzburger Festspiele, Edinburgh Festival, ea. Hij werkte reeds samen met de grootste orkesten, zoals de Academy of St. Martin-in-the-Fields, het BBC Symphony Orchestra, de Camerata Salzburg, het Chicago Symphony Orchestra, het City of Birmingham Symphony Orchestra, het Los Angeles

Philharmonic Orchestra, het Orchestre de Paris, de Wiener Philharmoniker, de Wiener Symphoniker, het Philharmonia Orchestra London en het London Philharmonic Orchestra, met dirigenten als Claudio Abbado, Vladimir Ashkenazy, Christoph von Dohnanyi, Nikolaus Harnoncourt, Heinz Holliger, Marek Janowski, Sir Neville Marriner, Kurt Masur, Kent Nagano, Jukka-Pekka Saraste en Franz Welser-Möst. Enkele jaren geleden vertolkte hij, gespreid over twee seizoenen, de integrale sonates van Beethoven in oa. New York, Washington, Tokyo, Londen, Parijs, Wenen en Winterthur. Till Fellner heeft talrijke opnamen gemaakt, oa. het 'Wohltemperierte Klavier' van J.S. Bach en de Pianoconcerti nrs 4 en 5 van Beethoven met het Orchestre Symphonique de Montréal olv. Kent Nagano, verschenen bij het label ECM Records.
www.tillfellner.com

LE CONCERT OLYMPIQUE

muzikale leiding

Jan Caeyers

1ste viool

Friedemann Breuninger

Ludwig Duerichen

Liesbeth Baelus

Dimitri Stambulski

Samuel Nemtanu

Pieter Jansen

Camille Babut-du-Marès

Pieter Decolvenaer

2de viool

Nonna Knuutila

Anniina Ahlström

Noémi Tiercet

Cedric Allard

Marit Vliegenthart

Jerome Mathieu

Sabine Poiesz

Joris Decolvenaer

altviool

Florent Brémond

Florian Peelman

Kerstin Hoelen

Camille Picault

Hélène Koerver

Miki Isako

cello

Didier Poskin

Steven Caeyers

Johannes Burghoff

Mart Caeyers

Agnieszka Kolodziej

contrabas

Grigory Krotenko

Nikita Naumov

Iurii Gavrilyuk

fluit

Katlijn Sergeant

Florence Aoustet

hobo

Luc Nielandt

Dorien Schrooten

klarinet

Vlad Weverbergh

Annelien Van Wauwe

fagot

Audrey-Anne Hetz

Yannick Mariller

hoorn

Luc Bergé

Emma Van den Ecker

trompet

Serge Rigauumont

Jonas Van Hoeydonck

pauken

Koen Wilmaers

BINNENKORT IN DESINGEL

ELISSO WIRSSALADZE piano

WA MOZART 9 Variaties op 'Lison dortait' in C, KV264

J BRAHMS Sonate nr 1 in C, opus 1

J HAYDN Andante met variaties in f, HobXVII:6

R SCHUMANN Etudes Symphoniques, opus 13

© Georg Anderhub

WO 17 APR 2013 blauwe zaal / 20 uur

INLEIDING Rudy Tambuyser / blauwe foyer / 19.15 uur

€ 22, € 18 basis € 18, € 14 -25/65+ € 8 -19 jaar

architectuur theater dans muziek

WWW.DESINGEL.BE

T +32 (0)3 248 28 28
DESGUINLEI 25 / B-2018 ANTWERPEN

WORD **FAN** VAN DESINGEL OP **FACEBOOK**

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

FAC STAD ANTWERPEN

Haven van
Antwerpen

Klerf

BRA

dS

DE GROENE
AMSTERDAMMER

Knack

CANVAS

hoofdsponsor

mediasponsors